

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

16. ČÍSLO / XXXII. ROČNÍK

24 Kč • 1,00 €

21. DUBNA 2024

Z obsahu:

K uzdravení pastýře dochází tehdy, když si nechá od Ježíše odpustit

Homilie papeže Františka o Zeleném čtvrtku při Missa chrismatis, vatikánská bazilika sv. Petra, 28. března 2024
- strana 2 -

Svatý Petr de Betancur

Libor Rösner
- strana 4 -

Kněz a oběť

Sv. Jan Pavel II.
- strana 7 -

Dobry pastýř

Tomáš Maria Dąbek OSB
- strana 8 -

Eucharistický zázrak

v Cascii
- strana 9 -

Svatý arcibiskup Lukáš

(1877-1961)
- strana 10 -

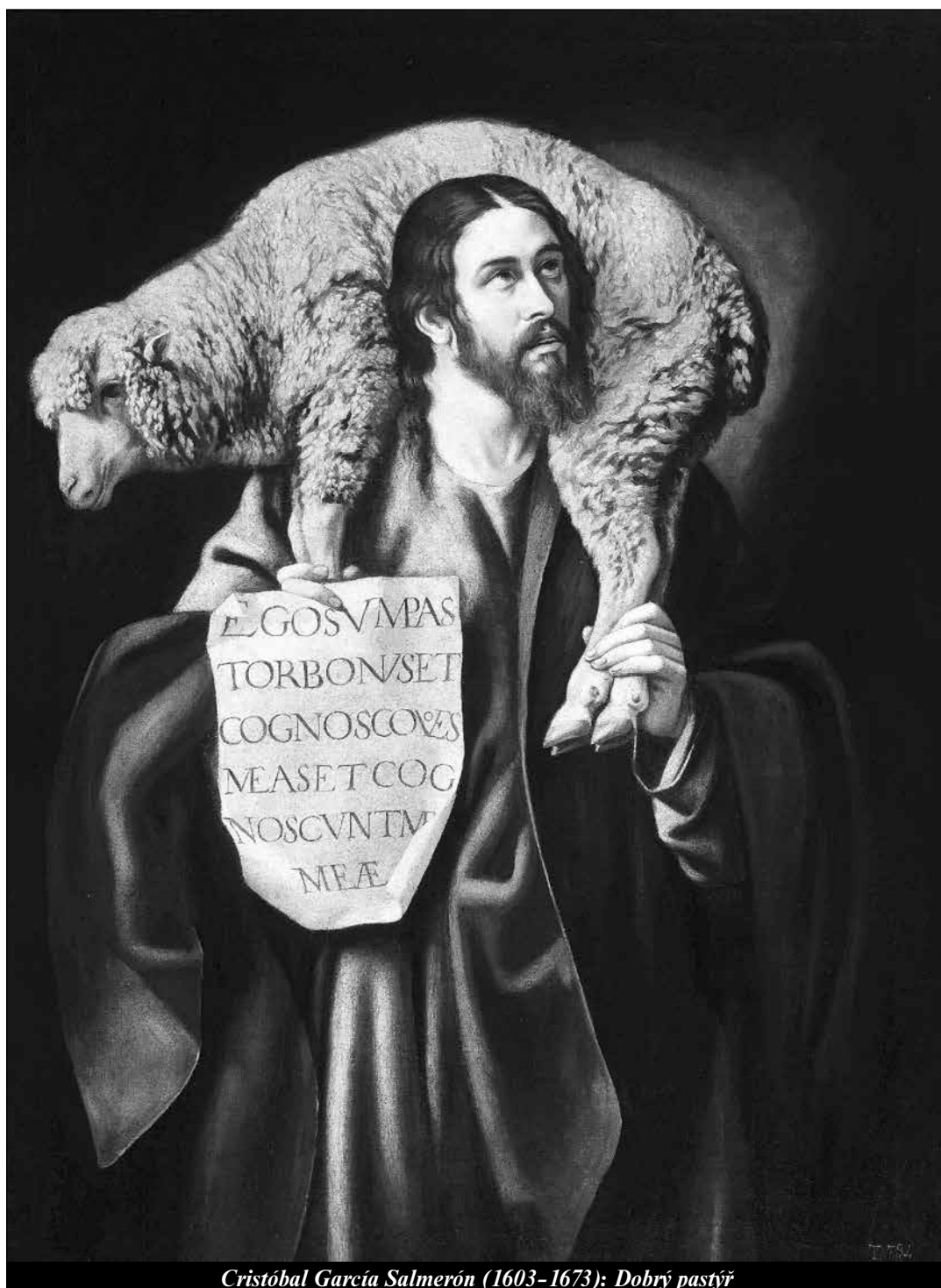
Vatikán: Úsilí o všeobecný

**zákaz surogátního
mateřství je velkou bitvou**

naší civilizace
- strana 12 -

Heřman Josef (28)

Wilhelm Hünermann
- strana 13 -

Cristóbal García Salmerón (1603-1673): Dobry pastýř

Svatý arcibiskup Lukáš (1877-1961)

Navzdory veškerému úsilí ani v Sovětském svazu nedosáhl militantní ateismus svého cíle: vykořenit ze srdcí lidí víru v Boha. Naopak, krev mučedníků 20. století přinesla nové, výjimečné světce. Jedním z nich je simferopolský a krymský arcibiskup svatý Lukáš, jehož ruská pravoslavná církev kanonizovala v roce 2000.

Valentin Felixovič Vojno-Jaseněckij (známý rovněž jako Lukáš Krymský), pozdější svatý arcibiskup Lukáš, se narodil 27. dubna 1877 jako čtvrté z pěti dětí v ukrajinském přístavním městě Kerč na východě poloostrova Krym. Jak prozrazuje příjmení, jeho otec pocházel z polské šlechty. Ten žil svoji katolickou víru v tichosti uprostřed své pravoslavné rodiny. Jeho ukrajinská pravoslavná manželka se kvůli špatným zkušenostem s kněžími od církve distancovala. Děti proto vyrůstaly bez jakékoliv náboženské výchovy, i když víra jejich bohabojného otce přece jen zanechala v jejich srdcích nesmazatelnou stopu.

Valentin již jako dítě rád maloval a při gymnáziu navštěvoval také uměleckou školu v Kyjevě. Po skončení školy se zpočátku rozhodl pro studium na Akademii výtvarných umění v Petrohradu (Sankt Peterburg). Mladého studenta se však brzy zmocnily velké pochybnosti. Byla to opravdu ta správná cesta, kterou se vydal? Je pravda, že miloval umění; ale nebylo by příliš sobecké následovat pouze své vlastní sklony? Copak netoužilo jeho srdce sloužit trpčícímu lidstvu? Vnitřní nutkání vykonat něco užitečného

nenechalo začínajícího umělce v klidu. Neměl by snad sloužit obyčejným lidem jako ošetřovatel či jako vesnický učitel? Požádal tedy ředitele školy o zaměstnání. Ten však zkušeným okem hned rozpoznal schopnosti i kvality mladého Valentina a povzbudil ho, aby se bezpodmínečně přihlásil na studium lékařství a pomáhal trpčícím jako lékař.

Když 21letý mladý muž začal v roce 1898 navštěvovat první přednášky na lékařské fakultě kyjevské univerzity (dnes Kyjevská národní univerzita Tarase Ševčenka), proslulé svojí vysokou úrovní vzdělávání, zpočátku ho přírodní vědy vůbec nebavily. Když však začali podrobně probírat lidské tělo, stala se anatomie jeho novou vášní. Celé hodiny, dokonce i noci trávil detailním skicováním pitvaných těl, a tak si osvojil mimořádné vědomosti. Studenti a profesori v něm viděli budoucího vědce. Navzdory výjimečnému zakončení studia s vyznamenáním se Valentin chtěl stát vesnickým lékařem a pomáhat chudým.

Boží prozřetelnost však nejprve povolala mladého lékaře do polní nemocnice, aby jako chirurg ošetřoval vojáky zraněné v rusko-japonské válce (1904-1905).

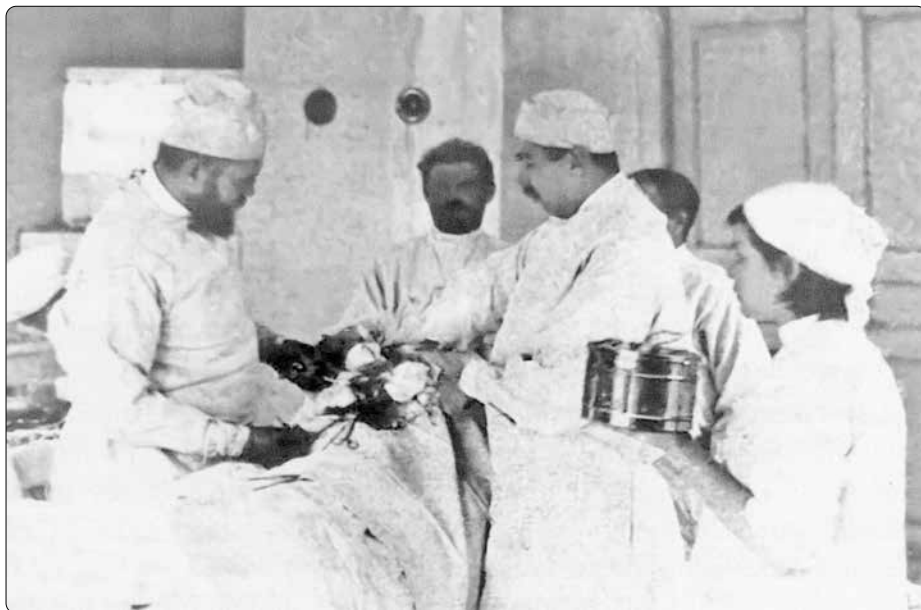
Ačkoliv měl tento 28letý lékař málo zkušeností v oblasti chirurgie, úspěšně vykonával zdlouhavé a náročné operace kostí, kloubů a lebek. V tomto období se v práci zamiloval do ukrajinské zdravotní sestry Anny, s níž se také oženil a měli spolu čtyři děti: Michajla, Helenu, Aljošu a Valentina.

Konečně v cíli svého hledání?

Koncem války mohl být konečně k dispozici prostým lidem. Začal pracovat v nemocnici na chirurgickém a očním oddělení. Jelikož mnozí asistenti nebyli dobře vyškolení, pacienti se během celkové anestezie často nacházeli ve smrtelném nebezpečí, a tak Valentin zkoumal možnosti lokální anestezie – v té době to bylo něco naprosto převratného! Opět se mu dobře hodilo někdejší intenzivní studium anatomie a uskutečnil první pokusy lokální anestezie. Všechny jeho pokusy byly korunovány úspěchem. Mladý lékař neúnavně pracoval na hledání nových a účinnějších metod s cílem zabezpečit pacientům co nejméně bolestnou léčbu. Zároveň psal svoji doktorskou práci na téma lokální anestezie. Titul ani kariéra ho nezajímaly, poháněla ho upřímná láska k lidem a touha zmírnit jejich utrpení. Právě pro tento povahový rys si ho na všech pracovištích vysoce cenili nejen nemocní pacienti, ale i kolegové.

Sám ve své autobiografii uvádí vtipný a dojímavý příklad: „Vzpomínám si na kuriózní případ, kdy mladý žebrák, slepec od útlého dětství, začal po operaci vidět. Asi za dva měsíce shromáždil mnoho slepců z celého širokého okolí a všichni přišli ke mně v dlouhém zástupu, navzájem se držíce za berle a doufajíce v uzdravení.“

Doktor Jaseněckij se stal známým v lékařském světě a jako profesora topografické anatomie a chirurgie ho zvali do nemocnic a na univerzity, aby se i tam podělil o své vědomosti. I přes pracovní vytížení se intenzivně staral o svoji rodinu, i když modlitba či návštěva kostela mu byly naprosto cizí.

Doktor Vojno-Jaseněckij při operaci

Domácí rodinné štěstí se nečekaně narušilo, když jeho milovaná manželka onemocněla tuberkulózou. V naději, že sušší podnebí by mohlo Anně pomoci, se v roce 1917 ucházel o místo primáře ve velké městské nemocnici v Taškentu, hlavním městě Uzbekistánu. Téměř 4 000 kilometrů dlouhá cesta vlakem – se čtyřmi dětmi ve věku od 6 do 12 let a s těžce nemocnou manželkou – byla nesmírně namáhavá a nové začátky náročné. Navíc byla jeho očekávání, žel, zklamána. Koncem října 1919 zůstal 42letý otec se svými dětmi sám a daleko od domova.

Mladý vdovec upadl do hlubokého zoufalství. V tomto trápení se obrátil k Bohu a hledal pomoc u něho. Ve své autobiografii píše: *„Po dvě noci jsem, stoje nad rakví u nohou zesnulé, četl žalmy; úplně sám. Druhou noc, kolem třetí hodiny, jsem četl žalm 113... Poslední slova mě překvapila a hluboce na mě zapůsobila: »Neplodnou usazuje v domě jako šťastnou matku synů.« Nevím proč, ale bez nejmenších pochybností jsem přijal slova žalmu... jako Boží pokyn pro moji instrumentárku Sofii Sergejevnu Veleckou, o níž jsem věděl pouze to, že nedávno pochovala manžela a byla bezdětná. Slova jsem přijal jako Boží pokyn vložit na ni starost o mé děti a jejich výchovu.“*

Ještě téhož rána se k ní profesor vydal a porozprávěl jí svůj noční zážitek u manželčiny rakve. A Sofie to s radostí přijala jako povolání, které jí světil Bůh.

Bůh vstoupil do jeho života

„Uvědomil jsem si, že jedině samotnému Bohu mohu vděčit za takovou dobrou náhradu matky našich dětí, a začal jsem se k němu přibližovat,“ píše Valentin. Pravidelně navštěvoval setkání církevního spolku a často se zúčastňoval vážných diskuzí. Bylo to v době, kdy sovětský režim začal pronásledovat křesťany. To vedlo také k soudnímu procesu proti taškentskému biskupovi Inocencovi. Doktor Jaseněckij se zúčastnil jednání a ve svém dlouhém projevu vehementně obhajoval pravdu, takže biskup Inocenc byl osvobozen. Na konci procesu biskup odvážnému lékaři poděkoval. Najednou se v rozhovoru nečekaně zastavil a náhle prohlásil: *„Pane doktore, musíte se stát pravoslavným knězem.“* Valentin o tomto památném okamžiku píše: *„Nikdy mi ani jen na mysl nepřišlo, že bych se měl stát*

Valentin Felixovič Vojno-Jaseněckij

knězem, ale tato slova jsem přijal jako Boží volání a spíše, než bych začal uvažovat, jsem odvětil: »Dobře, Excellence. Budu pravoslavným knězem, pokud si to přeje Bůh.“

A co je možné jen v mimořádné situaci pronásledování křesťanů: za krátkou dobu, o svátku Obětování Páně v roce 1920, byl vysvěcen na pravoslavného kněze.

Teď na něm neleželo už jen břemeno otcovských povinností v rodině, zodpo-

vědnost primáře, profesora a chirurga, ale i povinnosti pastýře duší. Skrze prohloubený život modlitby se v něm oživil a prohloubil intenzivní vztah s Bohem i větší láska k bližním. Přednášel na aktuální témata, jako například kritika materialismu, osvícenství či herezí, aby věřícím ukázal cestu v době ideologického zmatku. Ačkoliv si ještě i on sám osvojoval teologické vzdělání, jeho bystrá mysl s pronikavým úsudkem dokázala jasně pojmenovat a odsoudit politickou a ideologickou situaci komunismu. Naslouchalo mu stále více věřících i nevěřících. Když byl biskup Inocenc po dalším vykonstruovaném procesu poslán do exilu, před odchodem požádal doktora Jaseněckého, aby se stal jeho nástupcem. Všechno se muselo stát v naprostém utajení. V lékařském přestrojení vycestoval doktor Jaseněckij za dvěma biskupy v exilu, kteří ho v květnu 1923 vysvětili na biskupa. Jako patrona mu přidělili evangelistu, lékaře a malíře ikon sv. Lukáše. Doktor Jaseněckij nosil od té doby jeho jméno.

Ale už po týdnu se na prahu jeho dveří objevila sovětská tajná služba GPU (předchůdkyně KGB). Ve své autobiografii se o tom biskup Lukáš zmiňuje takto: *„Rozloučil jsem se s dětmi a Sofii Sergejevnu a poprvé jsem nastoupil do »černého*

Když arcibiskup Lazar v březnu 1996 v rámci kanonizačního procesu nechal exhumovat pozůstatky arcibiskupa Lukáše Vojno-Jaseněckého, po celém místě se rozšířila příjemná vůně. Jeho srdce, mozek, oči a plíce se našly neporušené.

havrana«, jak přezdívali auta GPU. Tak započalo jedenáct let mého pobytu ve věznicích a ve vyhnanství.“

Jedenáct let věznění a vyhnanství

Všechno to, co biskup Lukáš v následujících letech zažil, je nemožné popsat v několika řádcích: jeden výslech za druhým, hrozné věznice, pak vyhnanství na sever Ruska až k polárnímu kruhu. Kde jen mohl, působil jako kněz, ale rovněž jako lékař operoval nemocné. O jednom z vězeňských transportů píše: „Cesta po zamrzlé řece Jenisej byla pro mne v tak silném mrazu velmi těžká. Avšak právě v této těžké chvíli jsem velice jasně, téměř reálně, pocítoval, že je se mnou samotný Bůh, Ježíš Kristus, který mi dodával odvahu a posiloval mě.“ Jen díky Boží milosti dokázal přežít všechny surovosti, včetně týrání a krutého výslechu, který trval 13 dní a 13 no-

ci, přičemž mu nebylo dovoleno ani spát, ani jíst. Mučitelé ho chtěli za každou cenu zlomit a donutit k zapření kněžství. S Boží pomocí však zůstal věrný. Ve stáří napsal v dopise svému synovi: „Miloval jsem mučednictví, které tak úžasným způsobem očišťuje duši.“

V roce 1946 si Stalin uvědomil, že nemá smysl věznit či popravovat všechny schopné lidi v zemi. Biskup Lukáš byl proto znenadání oceněn „První Stalínovou cenou“, nejvyšším státním vyznamenáním, za svoji vědeckou práci v oblasti lékařství. Jediný, kdo na slavnostním udělování ceny chyběl, byl on sám, protože neměl peníze na lístek. V telegramu požádal Stalina, aby 200 000 rublů, které byly součástí ocenění, věnoval vojenským sirotkům.

V roce 1956 úplně slepý, zesláblý a s nemocným srdcem se jako 79letý vzdal prá-

ce chirurga a naplno se věnoval své diecézi na Krymském poloostrově. Již během arcibiskupského života se při jeho modlitbě událo mnoho zázraků, ale po jeho odchodu do nebe 11. června 1961 ještě mnohem více. Svatý Lukáš je dnes v Rusku považován za nejvýznamnějšího chirurga 20. století, ale tohoto muže hrdinské, nezištné lásky a oddanosti miluje ukrajinský a ruský lid především jako otce.

Hlavní pramen:

Arcibiskup Lukáš V. F. Vojno-Jaseněckij, Zamíloval jsem si utrpení...

Malice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc 2005.

(Kniha je stále k dostání – viz webové stránky www.maticecm.cz.)

*Z Vítězstvo Srdca 156/2024
přeložil a upravil -dd-*

Vatikán: Úsilí o všeobecný zákaz surrogátního mateřství je velkou bitvou naší civilizace

„Snaha o zavedení všeobecného zákazu náhradního mateřství není výlučně katolickou iniciativou, ale velkou bitvou naší civilizace,“ upozornil zástupce Svatého stolce na mezinárodní konferenci věnované právě tomuto tématu. Přestože k zákazu náhradního mateřství vyzval papež v letošním projevu k diplomatickému sboru, k dosažení mezinárodního zákazu je zapotřebí široké shody. „Je třeba být otevřený pragmatickým spojenectvím,“ dodal P. Miroslaw Wachowski, vatikánský podsekretář pro vztahy se státy.

„Trh s náhradním mateřstvím je ohromný. Stačí prolistovat internetové stránky. Potenciálním klientům jsou dokonce po svátcích nabízeny slevy. Už to samo o sobě ukazuje, nakolik se dítě stalo v praxi zbožím,“ poznamenává vatikánský diplomat.

Náhradní mateřství je podle analýzy Mons. Wachowského jedním z projevů dualismu cizího křesťanské civilizaci, v němž důstojnost nezahrnuje celou lidskou bytost, tedy jejího ducha i tělo, ale je vyhrazena pouze duchovní sféře a v praxi její vůli. Tímto způsobem se ve jménu důstojnosti ospravedlňuje celá řada praktik, jako je změna pohlaví, eutanazie, potraty nebo oplodnění in vitro.

Druhý muž papežské diplomacie poznamenal, že právě umělé oplodnění připravilo půdu pro náhradní mateřství. Spolu s ním došlo k odosobnění lidské bytosti, které je v rozporu s důstojností dítěte i jeho rodičů. Lidské plazení není čistě biologický nebo technický akt, ale je vždy součástí lidského vztahu. Počaté dítě je víc než jen produkt záměru a činů rodičů; není vyrobeno, ale přijato. V praxi umělého oplodnění jsou rodiče redukováni na roli dodavatelů genetického materiálu, zatímco embryo ve zkumavce se stále více jeví jako předmět, věc, která má být vyrobena: nikoli někdo, ale něco. Odborníci mají zajistit nejen jeho existenci, ale také jeho kvalitu, aby splňovalo očekávání klientů.

Náhradní mateřství se jeví jako další krok na této cestě. Fyzické rodičovství se odděluje od sociálního rodičovství. „Je pravda,“ připouští Mons. Wachowski, „že k takovému oddělení dochází

i v případě adopce. Oba případy se však liší tím, že v případě adopce je v centru pozornosti opuštěné dítě a jeho potřeby, a teprve poté jsou zohledněny zájmy a aspirace adoptivních rodičů. V případě náhradního mateřství je tomu přesně naopak: v podstatě jde o potřeby budoucích rodičů, kteří chtějí naplnit svou touhu mít dítě.“

Zástupce šéfa papežské diplomacie poznamenal, že náhradní mateřství je dnes propagováno jako součást tzv. reprodukční autonomie. Zaměřuje se však na skutečnost, že to, co má být pro jedny projevem autonomie, se ukazuje jako hanebný nátlak vůči druhým, počínaje samotným dítětem, které se narodí bez otce nebo bez matky, nebo které musí do svého životopisu začlenit tři či čtyři rodiče, z nichž někteří zůstanou v anonymitě. Kromě toho nelze zapominat, že náhradní mateřství se často rozvíjí na základě tržních mechanismů, které usnadňují vykořisťování zranitelných žen.

*Zdroj: www.cirkev.cz
(Redakčně upraveno)*

APOŠTOLSKÁ EXHORTACE

**NIC NEŽ DŮVĚRA • APOŠTOLSKÁ EXHORTACE
C'EST LA CONFIANCE O DŮVĚŘE V MILOSRDNOU
BOŽÍ LÁSKU U PŘÍLEŽITOSTI 150. VÝROČÍ
NAROZENÍ SVATÉ TEREZIE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE
A SVATÉ TVÁŘE**

*Papež František • Z italštiny přeložila Jana Hovorková
Odpovědná redaktorka Markéta Protivánková*

Vyšlo s církevním schválením. Svatá Terezie z Lisieux je jednou z nejznámějších a nejoblíbenějších světic na světě. Podobně jako svatého Františka z Assisi ji mají rádi i ti, kteří nejsou křesťany, a dokonce i nevěřící. Papež František jí v exhortaci *C'est la Confiance* věnuje zvláštní pozornost a ukazuje, čím je tato mladá dívka inspirativní pro nás. V době plně izolovaných jedinců uzavírajících se do svých bublin a ulit vlastních zájmů nám ukazuje krásu života jako daru. Tváří in tvář povrchností všeho druhu je Terezie svědkem evangelní radikality. V prostředí, kde má navrch individualismus, nám pomáhá objevit hodnotu lásky. Ve společnosti posedlé vlastní image a falešnými celebritami nám ukazuje cestu skrytosti a prostoty. V době, která ponechává tolik lidí na okraji a společenském dně, nás svěřice učí, jak krásné je pečovat o druhé a být tu pro ně.

*Karmelitánské nakladatelství
ve společnosti KatMedia, s. r. o.
Brož., 115x180 mm,
52 stran, 99 Kč*

SVATÝ FRANTIŠEK Z ASSISI

FRANTIŠEK Z ASSISI V KOMIKSU

Text Lorenzo Quadri • Ilustrace Bruno Dolif • Z italštiny přeložila Kateřina Lachmanová

Tato knížka o svatém Františkovi je zábavné vyprávění o životě neobyčejného muže: velkého, moudrého mystika i slitovného prostáčka Božího se srdcem na dlani. Vhodné pro děti od 9 let.

*Pavel Nebojsa - Doron • Brož., A5,
křídový papír, 64 stran, 179 Kč*

BRATR FRANTIŠEK

Julien Green • Z francouzského originálu přeložila Anděla Janoušková

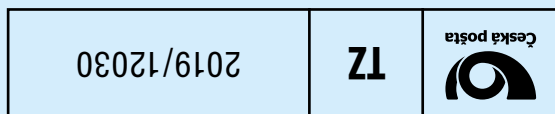
Knihy z pera francouzského autora mapuje životní osudy asi největší postavy středověkého mnišství sv. Františka od jeho narození v rodině soukeníka z umbrijského městečka Assisi, přes bezstarostné rozpustilé mládí a zlomový okamžik, kdy se rozhodl opustit kariéru obchodníka a dát se do služeb Božích, přes období velkého hledání naplněného vidinami a zjeveními až k vytvoření svého bratrstva, které opustilo bohatství tehdejšího řádového života a vydalo se cestou naprosté oddanosti a chudoby a vrcholil jeho nepochopením a smrtí. Autor se snaží o pečlivé rozkrytí skutečných událostí, které jsou mnohdy zahaleny do apologetického hávu hagiografických legend, a při tom neopomíjí sledovat i dobové jevy, které vytvářely soudobé klima.

*Cesta • Druhé vydání
Váz., 115x195 mm, 384 stran, 380 Kč*

**Objednávky knih - tel. 733 741 841, 587 405 431 • Administrace a inzerce týdeníku Světlo - tel./fax 585 222 803
Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 779 00 Olomouc, e-mail: objednavky@maticecm.cz**

Nabídku knih a devocionálií najdete na našich webových stránkách www.maticecm.cz.

**Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
779 00 Olomouc**